

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокое число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановх псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руских свят
о 5½ год. по полудні.
Редакция, адміністрация і
експедиция «Руслана» при
ул. Оссолинских ч. II. партер
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диция місцева в Агенції
Соколовского в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженя.—
Реклямації неопечатані є
вільні від порта.— Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Доля чеського сойму.

(X) В чеськім соймі спинила німецька обструкція всяку роботу, замість котрої відчитуванєм внесень і петицій марнує ся дорогий час. Очевидно вину приписують Німці Чехам, котрі нібито приневолити їх хватити ся того крайного способу, бо маршалок під напором чеських сторонниць не хотів усунути з дневного порядку вибір бюджетової комісії, а поставити язикових предлог і предлоги про окружний поділ Чех. Тим способом нема вигляду, щоби чеський сойм міг бути роботящим а переговори, які розпочало і правительство з обидвома сторонами і гр. Фр. Тун яко посередник і маршалок, мабуть не доведуть до ніякого висліду. Коли би й сьогодні не устала німецька обструкція, тоді доля чеського сойму рішена і відрочене або замкнене єго є неминуче.

Одна часть молодочехів і чеських хліборобників склавяє ся до того, щоби Німцям зробити деякі уступки, але друга часть їх остає під напором крайних чеських сторонниць і противна всяким пересправам з Німцями.

З такого скрутного положеня глядять тепер звичайно виходу в ріжних формулках. І сим разом виступили чеські хліборобники

з такою угодовою формулкою, щоби яко першу точку дневного порядку поставити вибір бюджетової і податкової комісії і окремої комісії для національно-політичних предлог. На слідуючім засіданю мав би відбутися вибір податкової і неустанної комісії для національно-політичних предлог, а вибір бюджетової комісії мав би бути пересунений на дальші засіданя.

Однак Німці не хотять згодити ся на такий дневний порядок, поки народно-політичні закони не будуть ухвалені. Тимчасом знов чеські крайні сторонництва уважають сі національно-політичні предлоги прямо неможливими. Тимто чеські сторонництва напірають на маршалка, щоби ніяким способом не зміняв дневного порядку вже установленого і наміряють довготривалими засіданями переломити опір Німців подібним способом, як се діяло ся в державній раді. Німці не хотять доводити до ніякої бучі, а навпаки спокійною механічною обструкцією спиняти всяку роботу.

Можливо, що Чехи схотять покористувати ся прикладом державної ради і тут також довести до зміни перестарілого вже регуляміну і єго заострення, отже до скріплення власти кр. маршалка, щоби міг після свого погляду і потреби видавати протиобструкційні розпорядки і усунути з салі послів, котрі би опирали ся єго розпорядкам.

Про події в чеськім соймі звістив намісник Куденгсфе бар. Бінерта і одержав від міністра президента повновласть, відкрити сойм, наколиб в найближшій часі не повело ся довести до порозуміння поміж обидвома супротивними таборами.

Доля чеського сойму відобе ся очевидно і на політичнім положеню в державі і на положеню в державній раді. Длятого міністер-президент має розпочати за кілька днів переговори з повідниками сторонниць, щоби уложити програму роботи для державної ради. Як «Slowo polskie» звіщає, презес поль. кола др. Гломбінський виїхав на кілька днів до Відня, щоби переговорювати з бар. Бінертом. Колиб чеський сойм відрочено, тоді, як запевняють німецькі часописи, відрочено би і обнову кабінету.

Політичний огляд.

Заграниця.

Мямо сего, що російська печать намагав ся «робити опінію», оказують ся вісти про проєктовану поїздку архієпископа-наслідника трону до Петербурга в цілі переведеня австро-угорско-російского зближеня, неправдивими і відевські правительственні круги рішучо сему заперечують. Змаганя до зближеня обох держав не виїшли поза єступні пригтовлення до такого зближе-

Г. Григоренко.

Вона письменна.

(Дальше).

Обидві лягають, тільки Оксані довго не спить ся і не дримаєть ся; згадала вона пісню:

Ой, одна я, одна, як билинонька в полі,
Та не дав мені Бог ні щастя, ні долі...

І далі знов до ладу плететь ся:

Падала зірочка, падала з неба,

Мабуть нікому її не треба...

Сонечко яєне в небі зявилося,

Зорі прекрасні геть покотились...

Чи розговорить ся мов серденько,

Чи так завяне, як квітка, ньенько?

— Мамо, а мамо, чи ви спите? — гукає тихенько Оксана, звівшись на лікті.

Ні, мати не спить, вона думу думає, що дочка у неї чудна: «І навчив же її Олександр (син) на нашу голову читати!»

Зовсім наче дівку спортив, пустоцьвіт якийсь... Хай би вже краще була непокірлива, лиха, лїнива, або що... тоб за коси одтїпала та і вже, а се що?...

...Наче рибонька холодна... Ну, чого тобі? З серцем обзиваєть ся вона до дочки.

— Чи ви знаєте, мамо, що... що... — вона наче чи боялась, чи не насмілювалась казати, бо їй дуже недобрим здає ся голос материн, і вона присунулась ближче до неї на полу, де они разом спали, і налупала суху шорстку, материну руку своєю теж сухою, тільки мяскою, горячою рукою.

— Ну, кажи, — обізналась знов уже без серця мати, — що там таке?

— Та чи ви знаєте, мамо, що земля на-

ша, що то ми і по їй ходимо, не рівна, як стіл, тільки кругла... як що?... як яблуко, як картоплина, як горошина... і крутить ся, крутить ся, — їй Богу, вона коло сонця... рзвом наче вигукнула Оксана (не могла вона в собі сього вдержати, як не може свіг за водою не піти), сказала одним раптом і підвелась на ліжку. Як би в хаті було ясно, то видно булоб, які в неї стали гарні очі.

Стара Катерина розсердилась:

— Що ти брешеш? Відкіля се є?... Га, ти знов за своє! А я що тобі казала?

Покинь ти, покинь свою науку, бо ніхто не посватає! Добре бути розумним, тільки ти вже така розумна, що єж дурна... Ось візьму й спляю завтра твою книжку в печі!

Вона одвернулась до стїни, коли почувла, що Оксана тихенько плаче; тоді вона притягла її до себе і пригорнула до своїх теплих грудий, як колись було малу тулила...

Оксана плакала. Сорочка у матери стала мокра. Вона сказала:

— Ну, вже годі... тільки нікому не хвались, що знаєш.

Оксані од сліз полекшало і вона скоро заснула, обкрутившись коло матери, як цїпка берізка коло куща.

Ви думаєте, батько Оксану хвалив за те, що «учена», — ні, де там! Тільки був він плехенький собі, смиряга і рідко коли гомонів. Колиж з нього громада сьміялась, що дочка йому «бамагу» прочитає, бо сам неписьменний, то він казав, мигтячи добрими очима і трохи червонючись, хоч воноб і не пристало до його сивої довгої бороди, наче виденних сухих щік та «мікдалі» на грудях:

— Та вона, знаєте, братця, тая штука не вредна, не вредна вона, тільки розумієть ся, як воно дівча, то... йому вже не зовсім... Тільки,

братця, он же у Петрівці вже й дівчаток учити почали.

— Еге, еге, дурні, того і вчать, — гегаєв хто небудь з громади. — Куди бабі наука? Її діло — діти, а не то що... От ні за що не оженив би парубка свого із такою «книжкою».

— Воно звісно, — зараз лякав се Конин, — се що й казати! Воно їм ні для чого... тільки я кажу, коли єсть, то й єсть, нічого не зробиш... Бачите, Олександр же схотів, Олександр, дак теє...

Він всюди і скрізь згадував свого Олександра, що був дуже вже письменний і получав «білета» учителем; він же його любив, як хліб люблять, і слухав ся і поважав, начеб то не він його батько, а навпаки.

Всі реготались і казали:

— А на що пустив зайця на капусту?

Староста йшов до дому, чухаючи потилицю а в дома і справді заставляв Оксану собі «бамагу» читати, що старшині од пристава передана а од старшині знов йому «для руководства», щоби добре знати, що там таке, бо був він боязький дуже «сповнительний» чоловічок. Оксана, така рада, що в пригеді стала, починала тремтячим голосом читати, дивуючись, що сама не добре діла в тій «бамазі»:

«Сим предписуєть ся старшині Поповскої болости неукоснительно нарядить десятских і сотских для охраненія міста пожара до мовго туда самоличного прибитія в село».

(Дальше буде).

ня. Також інші вісти про балканський договір між гр. Еренталем а Ізвольским належать вважати видумками з російської сторони, пущеними в обіг „на пробу“.

Європейський полудневий Схід приносить кожного дня якісь несподіванки. Здавало ся вже, що все находило ся на вістрю меча, аж тут нараз надходить вість, що удало ся вже мабуть звівчити замір Кретийців в справі вислання послів на народні збори. І так на рішуче представлене зі сторони оікунчих держав відмовив Король Юрій свої згоди на ухвалу ради міністр.в в справі допущеня кретийских послів на народні збори. Так отже народні збори не зберуть ся перед груднем сего року.

Рада міністрів в Царгороді приняла до відома успокоюючі відповіді держав на останні кроки Порти в кретийській справі. Після них держави рішили в разі вислання кретийских послів на народні збори обхоятися знов Крету залогамі і в сей спосіб забезпечити права Туреччини. Jenі Tanin заявляє, що доки Греки будуть відповідно поводити ся, Туреччина буде добрим сусідом Греції.

Галицький сойм.

74. засіданє з п'ятниці 4. лютого 1910 р. розпочало ся о год. 3/4 11.

Суд повітовий в Калуші домагає ся видачі п. Курівця, а суд. повіт. у Львові видачі п. Дембовського задля обиди чести.

П. Винничук поставив внесенє в справі регуляції Бистриці в станисл. повіті. Інтерпеляції: п. Макух в справі неполадки староством від серпня 1907 р. реклямації військової; п. Куровець в справі покривдженя громад пов. калуського і долиньського при поборі сервітутів дров і паші, при продажі дров і винаймї паші в державних лісах камеральними управами, та в справі покривдженя Стефана Мазнички управою дїбр у Лопяці; п. Содомора в справі заборони удїлюваня приватних лекцій студентови Осипови Нарвощкому в Голгочах староством у Лідгайцях.

Прийнято до дневного порядку.

Звіт кр. видїлу в справі утвореня нової репрезентації пов. в Переворску відослано до адм. комісії.

До комісії відослано звіт кр. видїлу в справі петиції мешканців Городенки що до перетвореня 6-класових шкіл мужескої й дївочої на видїлову.

П. Вітос мотивував своє внесенє в справі знесеня акцизових оплат від худоби, дорізаної з конечности. Внесенє такі вже ставлено і они оправдані, бо лучають ся в господарстві випадки скаліченя скотини, зломаня ноги і т. и., коли треба кояче дорізати. Булєб отже річю зовсім справедливою, щоби селянин відбив собі бодай трохи шкоди з продажі мяса. Одначе від мяса того треба платити високі оплати акцизові.

Внесенє відослано до комісії господарства кравого.

Внесенє п. Сколишевского на псмноженє скількости вагонів III кл. на залізничних лініях в Галичині в часі еміграції робітників на сезонні роботи до Прус і внесенє на заведєне IV кл. в поїздах особових — відослано до залізничної комісії.

Відтак переведено вибір 3 членів до комісії для соймової виборчої реформи (в місцє пп. Чайковского, Віктора, Мойси й Півінського) та вибір 25 заступників членів комісії для виборчої реформи.

Прийнято до порядку нарад, до звіту комісії господарства кравого про мелїорації.

Звітник п. Горайский вказав, що на основі державного закона, мелїораційний фонд має причиняти ся таким самим датком до тих робіт, як кравий. А що кр. видїл пропонував зміну 11 кравих законів консерваційних, а міністерство

рільництва рішучо заявило, що не мсже згодити ся на таке толкованє закона, комісія кр. госп. взяла назад тих 11 законів і мусить зробити в законах деякі зміни в стилізації.

П. Куровець заявив, що мелїорації представляють ся доволі сумно. Директор мелїор. бюро п. Кендзьор має великі заслуги, але не в силі усунути все лихо, що дїє ся в тім відділі кравого господарства, бо се лихо лежить у системі.

З квоти 450.000 К в державного скарбу і 300.000 К з кравого фонду, котре признано з приводу елементарних нещасть в 1908 р. на всякі роботи водні, більша часть пішла для західної Галичини, а в східній Галичині зужито тільки кількадесят тисяч. Ухвала сойму з 1908 року в справі регуляції Тисьмениці в дрогобицькім повіті не виконана. В одній такій справі звіт кравого видїлу толкує проволоку недостачею технічних сил.

Кравий видїл прелїмінує на 1910 рік на цілі мелїораційні значну суму, бо 31 мїлїонів, але се за мало і требаб її подвоїти, а без помочи держави годї зробити.

В нашім краю є великі неужитки. Кравий видїл вислав обїжник з поучєнем про дренаванє ґрунтів, одначе обїжник той застряг у повітових видїлах. Потреба видатнійшого користуваня державним фондом на дренаванє ґрунтів, котрого у нас не вичерпують, тому пригадає резолюцію з 1908 р. в справі придбаня в краю здорової води, в справі каналізації і осушуваня мочарів Кравий видїл утворив осїбне бюро з двома силами, але они не мали що робити, бо не було зголошень. В сїй справі треба би також видати обїжник, бо відомо, які страшні відносини панують у нас на провінції. Ставить отже резолюції:

1) Взиває ся видїл кравий, щоби в бюджеті на рік 1911 узгляднив побільшенє сил технічних мелїораційних, а зглядно в бюрі для будови водопроводів, придбаня для людности здорової води і каналізації громад сїльских, міст і місточок;

2) взиває ся видїл кравий до пильнійшого виконуваня робіт мелїораційних в східній Галичині;

3) взиває ся видїл кравий, щоби в популярний спосіб поучив видїли повітові і зверхности громадські про користи і умови дешевих мелїорацій селяньских ґрунтів, толок і пасовиск громадских.

Після того подано вислїд виборів до виборчої комісії.

Вибрано членами: пп. Яворского, Кпечуновича і Верещинського, а заступниками: пп. Тертіля, Раціборс того, Ст. Г. Бадєнього, Адама, Сколишевского, Шнеля, Криницького, Старовойского, Рутовского, Курівця (на заст. посла Левицького) Саре, Бандровского, Цєвського, Городиского, Стилї, Макуха (заст. п. Олесницького), Гальбана, Півінського, Маршалковича, Гупку, Ваєунґа, Країньського, Вівієна, Єдинака і Мицельского.

В дальшій розправі над мелїораціями домагав ся пос. Бойко, щоби шкоди мелїораційних предметів оцінювали запряжені таксатори в сусідних громадах, а не старостинські комісії, пос. Маривский вимагав обвалованя Висли й регуляції Рудава, а пос. Вітос вказував на шкоди, які потерпіли через мелїорації мельники над Дунайцем.

Ректор техніки Павлєвский побоює ся, що справа занєчищуваня Тисьмениці ропою, помимо всіх заходів, наслідком будови відбензинарної готова ще погіршити ся. Головну перепону в мелїораційних роботах творить недостача рурок, дахівок і цеголок до дренаваня. Центральна кравва стація керамічна не функціонує правильно. Кравва комісія промислова цеголень не підмагає, хоч має гроші на попіранє фабрик цукорків.

Пос. Содомора відпірав закиди, начєб селяни не розуміли користий з дренаваня. Кр. видїл не на кожду просьбу селян о мелїорації,

спішить з помочию. В Підгаєччині доперва в одній громаді переведено мелїорації, а громади Новосїлка, Бенєва і Соснів не можуть її дочекати ся. Що до Новосїлки, то вже в р. 1908 був там інженер і роботи мали розпочати ся, на решті кр. видїл повідомив, що тамошні ґрунти не дадуть ся осушати. Деколи роботи мелїораційного бюро є навіть шкідливі для селян. Бєсїдник згадав Вишнівчик, де п. Осуховский спустив став без дозволу політичної власти і на велику шкоду села.

Пос. Винничук вказав на те, що західна Галичина, хоч о третину менша, забирає більшу частину видатків на водні роботи. — Гірські ручаї роблять селянам величезні шкоди, а регуляцію веде ся дуже лихо, особливо на Дністрі, як пр. під Євуполем. При доставах каміння і фашиндїють ся різні надужитя і обманства. Коли якому господареві лишиться за рікою кусєнь ґрунту, то не тільки тяжко туди дістати ся, але комісії регуляційні часто безправно сей кусєнь забирають.

П. Старжинський збивав тверденє п. Курівця, що коло польске в справі мелїорації нічого не робить. Відтак вибрано генеральних бєсїдників.

П. др. К. Левицький, як генеральний бєсїдник проти пригадав дві справи, що від р. 1908 не полагоджені. А іменно резолюції п. Олесницького придлені кр. видїлови, 1) щоби в як найкоротшій часі перепровадив регуляцію Тисьмениці, котра відпадками ропи занєчищує прибережні ґрунти, 2) щоби з державного і кравого фонду мелїораційного передовсім запомогти повіті дрогобицькій і мєдинецькій і 3) з зазивом до правительства, щоби пильнувало приписів в справі відпливу ропи з терєнів і басєнів. Бєсїдник домагає ся, щоби заступник правительства дав в сїй справі безпроволочну відповідь, бо останної справи не полагоджено з вини намісництва.

Відтак пригадав своє внесенє з 1908 р. в справі регуляції Сьвіржа. В тамошних околицях є 1500 моргів зовсім забагнєних, повітрє затроєне, а шкоди через те надзвичайні. Кр. видїл поручив повідомити громади, що виробляє ся пляни але брак технічних сил. Ті перешкоди повинно ся як найскорше усунути.

П. Кендзьор, ген. бєсїдник за внесенями комісії, поставив резолюцію в справі переведєня переговорів з правительством що до осїбного заведєня обезпек від випадків робітників, занятих при мелїорації. Другою резолюцією домагав ся установленя 3 інструкторів для осушуваня торфовиц. Опісля відповідав бєсїдник на закиди Соловини опівняє ся з вини правительства, бо шеф секції Вайс не предкладає єго до санкції. Що до р. Тисьмениці, то намісництво виготовлює проєкт т. зв. лапачок. Східна Галичина не є покривджена, бо в західній Галичині є 18 інженерів, а в східній 29. Правда, що дренаванє селяньских ґрунтів переводить ся переважно в зах. Галичині, але се залежне від зголошень. До закидів п. Содомори що до проволіканя поладоди зголошень о дренаванє замічав, що тільки ті зголошеня узгляднює ся, котрі приходять з кінцем лютого кожного року. Став в Вишнівчику спустив сам властитель, бюро тільки виготовило проєкт. Що до закидів п. Винничука, то всюди регуляція йде на кошт публичний. Недокладности дїють ся хїба лише в тій часті Дністра, яку регулює держава.

По спростованях принято I. внесенє. Внесенє II. і III. стало безпредметотє, через ухвалєне дитячих позицій в бюджеті. — При внесеню IV. (побільшенє технічного етату) поставив п. Тертіль резолюцію в справі помноженя технічних сил до проєктованя каналізацій і водопроводів в сїльских і міських громадах. П. І. Сандуляк жалував ся, що при регуляції Прута ріка робить великі шкоди, особливо громадам Карлів і Устє. — Резолюцію п. Тертіля принято. Принято також інші комісійні внесенє, з вїм-

Позір!!! МАТЕРАЦИ з правдивої нової волосїни під гваранцією по найнижших цінах продає ФАБРИКА постелї і біля і КОМПЛЕТНИХ СЛЮБНИХ ВИПРАВ — — — — —
І. ДРЕКСЛЕР СІНИ Львів, площа Капітулька ч. 2.

ком VI. — Петиції громад о регуляцію 6 потоків, відослано до виділу кр. — Резолюцію п. Курівця (о помножене технічних сил) відослано до кр. виділу; резолюції в справі пильнішого веденя меліорацій в східній Галичині і поученя громад о кориятах з древованя, прийнято і резолюцію п. Кендзьора що до переведеня переговорів з правительством в справі заведена обезпек від випадків і іменованя 3 інструкторів для культури торфовищ.

О годині 2. засідане перервано до вечера.

Вечірнє засіданє почало ся о 8½ годині розпратою над звітом правничої комісії з чинности VI. департаменту, виділу кр. за час від 1. мая 1908. р. до 30. червня 1909. р. (реферат радника I. Кивелюка).

Пос. Скварко зазначив, що звіт комісії шире вказує недомаганя на поли судівництва. Судів є за мало, і персонал перетяжений працею, а правительстве легковажать собі справи судівництва в Галичині. Судії без досвіду, перетяжені, а на тім терплять вимір справедливости. Але звіт усіх недотач не вичисляє. Сї недотачі є по части виною сойму, і правительства. В осінній сесії була на дневнім порядку справа будови суду в Нароли, але сеї справи сойм не полагодив. На дневнім порядку першого засіданя сеї сесії була справа отвореня суду в Гусакові, але тепер її на порядку нема. Бесідник подав отсі резолюції до правительства:

- 1) Взиває ся ц. к. правительство, щоби у всіх судах уладжено огрівані зимою печекальні;
- 2) щоби для догідности сторін, а також судово го персоналу запровадив одноразове урядованє, а в разі, колиб се було неможливе, то щоби справи полагоджувано в судах в порядку, вказанім віддаленєм місця замешканя сторін від осідку суду;
- 3) сойм взиває ц. к. правительство, щоби для ошадженя сторонам коштів обмежив число судових комісій при ґрунтових справах і зарядив, щоби суди перестали накладати кари на сторони, коли в повеших справах йде тільки о пляни геометра;
- 4) сойм взиває ц. к. правительство, щоби як найкорше утворило уряди геометрів евиденційних по тих судах, де їх ще нема;
- 5) щоби списуванє актів спадкових і спадкове поступованє відбувало ся в осідку судів повітових;
- 6) щоби при спадкових пертракціях по мисли розп. з 8. VI. 1897. р. і при вимірі належитости спадкової за підставу брав вартість означену судом, а не довільну, як се роблять тепер скарбові власти. Оцінка спадку може відбувати ся в двоякій спосіб: через таксаторів, або після податкового реєстру, беручи 70 кратний ґрунтовий, або домово-чиншовий податок. Сойм взиває ц. к. правительство, щоби для ошадженя людности процесових коштів, поучило населенє о постановах §. 433. пр. цив. і вівзвало суди до ініціятиви в приміюваню сих постанов. Бесідник пояснив, що §. 432. дозволяє сторонам для зробленя угоди в якійсь претенсії зголошувати ся в суді без адвокатів і стемплів. Якщо населенє о тім знало, то заощадило би собі великих коштів, які тепер має. 8) Взиває ся ц. к. правительство, щоби постарало ся о пиданє новелі до ординації екекуційної, згл до закона гіпотечного в тім напрямі, щоби екекуційній поданю о інтабуляцію права заставу вношено до екекуційного суду через гіпотечний суд дотичної недвижимости, котрий то суд має о безпечити право першенства дотичній претенсії; 9) Взиває ся ц. к. правительство, щоби в законодатній дорозі запобігло спекуляціям і торговлі невиділеними частями селянських господарств, підтягаючи такі інтереси під карний закон о лихві.

Адміністрація судівництва вказує також недомаганя. При обсаді судейских і канцелярийних посад рішає протекція і побічні впливи.

Богато судіїв і урядників в родинами сидить довгі літа по провинціальных місточках, а інші хоч нежонаті, одержують посади по більших містах. Діють ся надужитя з сиротиньскими касами, які повинні служити до ратованя селян, а з котрих уділяє ся навіть кільканадцять тисячних позичок вищим урядникам, каменичникам і т. п. На легалізованє документів визначує ся по повітових судах не більше, як годину денно, а се утрудняє сторонам полагоду справ.

В судівництві в останніх часах загніддила ся система політична і запанувала система польщеня. Та система убиває правне понятє і почутє справедливости судових органів супроти рускої народности, а знов рускє населенє тратить довіре до судівництва.

Адміністрація галицького судівництва опинила ся виключно в руках всепольків. Русинів від неї зовсім виключено. В міністерстві судівництва є один Русин. В найвишшій трибуналі 2 радника двору. В східній Галичині ще віколи Русин не був президентом, або віцепрезидентом висшого суду краєвого. На 30 надрадників висш. суду краєвого є 2 Русинів. На 10 окружних судів в східній Галичині є двоє президентів Русинів і то один греко-католик. На 297 кр. рад-

ників суду є в східній Галичині 15 Русинів. На 45 судіїв повітових є 6 Русинів. На 167 секретарів 40 Русинів, на 401 адюнктів 103 Русинів, на 685 урядників 168 Русинів, отже ледви 25 прц., а є між ними такі, що признають ся до польської народности. Судії Русини наражені на різні переслідуваня.

В судівництві легковажать права рускої мови. Після засадничих законів і розпорядків міністерияльних руска мова є рівноправна; тимчасом судовая адміністрація ті права дотче. Вироки, ухвали, протоколи і т. п. проти бажаня сторін виготовлюють ся по польски, жалоби до міністерства лишают ся без наслідків, бо розпорядки легковажать ся. Судова адміністрація в урядничий персонал і судіїв виною переконанє, що руска мова не є рівноправна. Багато судіїв, хоч мають в кваліфікації знаня рускої мови, не знають її на ділі. Бесідникови лучилось, що по сьвідки дорученя в польській мові хоґли єму примусово доручати. Се лучило ся й п. Трачеви вже в соймі, бо доручено єму польське вівзанє і то під загрозою гривни. Робять се судові канцелярїсти, певні безкарности. Що до руских написів на урядових будинках і бюрах, то пр. в Мости-сках, побіч великих польских написів на табличках поміщено й рускі, дрібньким машиниовим письмом. Бесідник вносил жалоби до міністра справедливости. Міністерство поручило до 24 годин виготовити рускі написи і виготовлено дрібні карточки.

Судіїв-Русинів, людий спокійних, совісних в своїх обовязках переслідують. В останніх часах часто навіть вимір справедливости сторонничий, особливо, коли з одной сторони виступают селяни, а з другого якийсь урядник адміністрації. Наводить приміри, що вносил зажаленя в обороні закона до міністра справедливости і показало ся, що поступованє було нелегальне, а дотичним судіям треба було виточити дисциплінарне дождженє, судю перенесли, але населенє тратить довіре до суду. (Оллески).

Просимо відховити перегплату.

Новинки.

— Календар. Ві в торок: руско-кат.: Ксенофонта преп.; римо-кат.: Івана з Мальти. — В середу: руско-кат.: Перен. мощей св. Иоана З.; римо-кат.: Середя Попель.

— Обезпеченє проти шкід спрчинених краденю з вломом. Товариство взаїмних обезпеченя «Дністер» бажачучи вдоволити потребам своїх членів і всего нашого загалу прийняло заступство «Першого Австрійского Товариства обезпеченя в ід в л о м у» у Відні. Полїси буде ся виставляти в рускій мові. Всіх інформацій уділяти-ме Товариство «Дністер». Було би пожаданє, щоби всі інтересовані в справах обезпеченя від влому звертали ся від тепер виключно до нашого Товариства «Дністер».

— 3 Укр. Наук. Тов. в Київі. Загальні зборя київского Українського Наукового Товариства, що відбули ся у власнім помешканю 23. р. січня, розпочали ся промовою голови товариства проф. М. Грушевского. Минулого року, як і торік, товариство мусіло працювати — казав голова — серед загального упадку громадского житя, що відбивав ся як загалом на культурнім житю, так і на науковій роботі. З упадком активности в широкых кругах єуспільности українська культурна робота всім тягаром лягла на невеличкі гуртки найбільше сьвідомих і витривалих робітників. Робота у всяких найбільш пекучих сферах — як веденє преси, робота коло осьвіти і осьвідомленя мас, коло популяризації знаня для потреб широки мас — вичерпувала енергію сих робітників і для висших сфер культурної роботи, для найвисших верхів її — для української науки дуже мало лишало ся сил і енергії. З тим більшим вдоволенєм можна оглянути ся на те, що зробило і осягнуло Україн. Наук. Товариство за минулий рік. Розпочате року 1908 наукове видавництво, «Записки», доведено в 1909. році до нормальных своїх розмірів — чотирих книжок на рік, і поруч з ним секція медично-природничя приступила до виданя спеціального свого видавництва. В наукових кругах, особливо славянських, виданя товариства відповідно оцінено, як показує і обмін виданями, до якого приступив цілий ряд академії наук і наукових товариств Росії, Австрії та інших країв, так і відзивы багатьох учених про сї виданя. Наукова робота секцій служила імпульсом для розслїдів, які замітно посували наперед українознавство, а заразом в публичних засіданях своїми лекціями і рефератами будили мисл в широкых кругах, подаючи їм результати наукових дослїдів в усяких сферах українознавства. Число публичних й секційних засідань було дуже значне, число рефератів перейшло поза 40. Се ви-

соке число дає найкраще посьвідченє активности Київ. Україн. Наук. Товариства.

Після промови проф. М. Грушевского вибрано голову зборів М. Василенка, а секретарем М. Галіна. Секретар товариства І. Степенко прочитав звіт за минулий рік. З 1909. роком товариство закінчило третій рік свого істнованя. До кінця минулого року всіх дійсних членів товариство мало 75. почесних — 1. (Київ — 51, поза Київом — 24); з них в минулім році рибрано 25, помер — 1. Загальні збори були двічі (перші 17. січня, другі 30. вересня); засідань ради товариства було 11. Наукова діяльність товариства виявляла ся в загальних зібраннях, в секційних та комісійних засіданях. На загальних прочитано 12 рефератів (історичною секцією 7, фільологічною — 4, природничою — 1), на секційних засіданях — 30 рефератів (фільологічною 13, історичною — 8, природничою — 7, статист. економічною — 2); всього 42 реферати (істор. секц. 17, фільл. — 17, природнич. — 8). Публичні зібраня відбували ся в помешканю Українського Клубу. Читані на зібранях та засіданях реферати здебільшого надруковані в «Записках» товариства, в «Літ. Наук. Віст.» та інших виданях. Після звіту секретаря — вислухано і ухвалено прийняти до відома звіти скарбника та ревізійної комісії. Далі відбули ся вибори нових членів. Вибрано в члени товариства: Ф. П. Сушицкого, О. С. Друдзиньского, І. Ф. Профєва, С. Ф. Шевченка, І. І. Огієнка, М. П. Василенка та О. М. Шрамченка. Головою товариства на 1910 рік одголосно вибрано знов проф. М. Грушевского, за товариша голови О. І. Левичкого, членами ради Шрамченка й О. Черняхівского, кандидатами на них О. Грушевского та О. Русова. До ревізійної комісії вибрано Е. Чикаленка та Л. Черняхівську. На підставі уваги до §. 24 статуту тов-а загальні збори ухвалили — увільнити членів співробітників від членської вкладки тих, що зроблять товариству значні послуги в 1910. році.

— Зміни віроісповідань у Львові в грудні м. р. Руский обряд втратил в тім місяці 14 осіб: 5 мужчин і 9 женщин, які перейшли на римо-католицизм. З того було 8 осіб вільного стану, 4 жонатих а 2 повдовілих. Крім того змінило ісповіданє 2 римо-католиків, 1 протестантка і 2 мейсєвці. Разом 19 осіб: 7 мужчин і 12 женщин. Прийняло римо-католицизм 17, протестантизм 1, а на безісповідність перейшла 1 особа.

— Руховий виступ. Проф. Раковский у вступній промові на вчерашнім вечерку учеників-руховиків зазначив, що може в нїодній рускій гімназії не плекає ся з таким замилуванєм гімнастики і спортів, як в академічній гімназії у Львові. Про правду сих слів можна було переісвідчити ся з дальших точок програми сего вечерка. На естраді в салі «Сокола» пересунули ся відділи учеників від I-клясиєств до найстарших з ріжнородними вправами відповідно до віку і зросту. Наймолодші з I. клясиє показали забаву «Море». Ученики III. клясиє вивели гарні свободні вправи хоруговками. Інший відділ той самої клясиє показав вправи перетяганя шлією. Руховики IV. клясиє ставили вежі. Семакі виконали свободні вправи вільноруч, потім вправи на кони і вільні вправи палицями. Осьмаки вправляли ся на друкку, а вкінци ученики обох кляс ставляли ефектовні вежі. Очевидно, що з огляду на невеличку естраду відділи вправляючих не могли бути великі і числині (крім веж) по 8 руховиків. Загально вправи вийшли удачно а публика не щадила оплесків виконавцям. Поміж руховими точками вставлено три продукції хору учеників під управою учен. Лучиньского, один дует і скрипкове сольо учен. V. кл. Придаткевича, молоденького а дуже талановитого музика, якому судячи з вчерашної єго гри, усміхає ся гарна будучина на артистичнім полі. На вечерку зібрано ся публіки повна сала. Такий самий виступ гімнастично-вокальний відбув ся в тій самій салі вчєра в полудне для учеників, товаришів виступаючих. Сила була переповнена. На жаль, з професорів явило ся лише двоє, ті що вчєра руханки.

— Жидівський наїзд. Знана річ, що в нашій Галилєї найліпше жавє ся Жидам. Таким самим разєм для Жидів є Угорщина. Зовсім проте не зчудуємо ся вісткою, яку приносить унґварска «Наука». Редакція тої часописи містить в перекладі відозву, яку париский сионістичний Союз розсилав до Жидів. Відозва ся звучить: «Брати Єдиновірці (Жиди)! В цілім сьвітї нема нині кутика землі, котрий би до нашого ним заволодїня і виключного над ним панованя, так добрим ся надавав, як земля Угорска і Гадицка! Сї оба краї мусять бути нашими (жидівскими) краями, все нам ту сприяє для того! Старайте ся всі брата Євреї, старайте ся всіма силами заволодїти, запанувати цілком над тими землями, старайте ся виперти із них всім християн із всего їх діловодства і стати ся єдиними нерозлучними панами краю! Старайте ся все то, що нині вче до них належить, загорнути і сиймати в свої рука, а если не маєте до сего самі достаточних середників (грошевих), то наш Союз, товариство наше в Парижі, вам їх достарчить і допоможе, кілько буде потреба. Наш Союз збирає жертви на тоту ціль і надєюданє впливає на жертви

Наука, штука і література.

— **Нова часопись** п. з. „Підгірська Рада“ почала виходити з початком сего року в Стрию jako півмісячник. Для Стрийщини, де народне життя розвинуло ся сильніше чим по інших повітах, потреба місцевої часописи була необхідна. Як з перших двох чисел бачимо, часопись відповідає своїй задачі.

до нашої каси на вирванє землі Галицької і Угорської із рук Галичан і Угрів, а відданє єї виключно в посіданє наше (жидівське). Складають ся богачі цілого світа, дають великі жертви! І ви зедняєте всі свої сили, щоби сю цілї, котру вам вказуємо, чим скорше вповні досягнути!... Як до сеї ціли Жиди добивають ся, кождий з нас се добре знає. Децо проти тих змагань робить ся, але так мало, — що майже непомітно.

— **3 мясниць.** Львівська Русь бавить ся, як хтось казав: застав ся а постав ся, Протягом двох тижнів пять руских балів в „Народнім Домі“ а двічі тільки по інших льокалях. Ві второк був бал Руск. Тов-а педаг. з недбором 120 К, в суботу в тій самій салі гуляла Руска Захоронка, на жаль, із ще більшим недбором. Ві второк буде справдішній бал „Основи“, який звичайно бував найвеличавішим. В четвер відбуде ся бал, а властиво великі вечерниці з танцями, „Академічного Союзу“ а в суботу „Акад. Громади“. З менших вже опроведених „Баликів“ згадатиб про суботнішній „Міщанського Брацтва“ на „Бесіді“ і „Січи“ в салі ветеранів, та про неділішній „Сили“ в салі „Яд Харузім“. Гуляня йде, аж дух заперав, бо на щастє нема ніякої „народної жалоби“.

— **В справі охорони памяток старовини на Україні.** Дня 2. лютого відбуло ся засіданє професорів київського університету і духовної академії та представників усяких наукових і історичних і археологічних товариств в справі охорони памяток старовини на Україні. На сьому засіданю д. О. Левіцький прочитав реферат, в якому розповів про те, що зроблено було в справі охорони памяток старовини на Україні до сього часу і врешті, запропонував заснувати при управі київського генерал-губернаторства окремий для сього комітет, котрий користував би ся деякими офіційальними прерогативами. Збори принципно пристали на предлогу д. Левіцького, але через те, що заснованє такого комітету залежить від згоди ради міністрів, а з самою справою гаяти ся не можна, то дехто порадив заснувати поки що товариство охорони памяток старовини на підставі правил 4. марця подати статут его на затвердженє в присутствіє в справах свілок і товариств. („Рада“).

— **Рух приїздинь до Львова** в грудні м. р. числив 8.861 осіб. Між ними було 7208 з Галичини, 1.000 з Передлїтанїї, 276 з Угорщини, 80 з Німеччини, 30 з Румунїї, 15 з Босни, 13 з Італїї, 12 з Франції і т. д., а 1 особа аж з Австралїї.

Оповідки.

— **3 Тернопільщини.** Заходами стрийського молочарського Союзу відбудуть ся в Настасові дня 6. лютого с. р. о год. 4. по полудни в комнатах читальні „Просьвіти“, а слідуєчого дня то є 7. лютого с. р. в Микулинцях наради над організацією молочарства в тернопільськїм повіті, евенуально також над заснованєм молочарень. На нараді єї приїде делегат стрийського Союзу о. Остап Ніжанковський.

— **Подяна.** Управа прив. української гімназїї в Рогатині складає подяку д. Петрови Хабурському в Станїславові, студ. політехніки Ярославови Ганкевичови у Львові, прсф. гімн. Володимирови Гусакови в Бережанах за дари до мінерального кабінету, а надто д. П. Хабурському, учен. гімн. Дмитрови Віятикови в Рогатині та Наук. Тов. у ім. Шевченка у Львові за дари до бібліотеки і просять всіх прихильних нашої національній школі пам'ятати і на дальше про потреби гімназїї. — *М. Галуцький*, управитель.

— **Руська Громадо!** Найгірша язва, яка точить животні сили нашого народу — се московські ренегати. Тяжкої-преважкої боротьби віднялись ми в чисто московськїм куликівськїм окрузі. Борбу з ними ми вже розпочали а то: заснованєм Читальні „Просьвіти“, „Сокола“ та Товариства співацького. Ми підійнялись також важкої як на наші сили задачі а іменно: виставленя власної хати „Просьвіти“ з салєю на збори і представленя. В тїм власнім домі згуртуємо усі свої сили, котрі обернемо на службу нашому народови. Сей власний будинок мусить стати як найскорше. Але наші сили за слабі до довершеня сего діла, тому ми звертаємо ся з горячою просьбою о скору і щедру поміч до Тебе, руска Громадо! Ти, руска інтелїгенце, свідоме міщанство і селянство, що розумієте добре, як тяжко 50 членам здобутись на таке діло — поспішіть зі скорою підмогою. Допоможіть нам поставити таку твердию в чисто московськїм окрузі, котра буде заборолом проти нападів ворогів, охороною перед ними і котра роанесе влучні стріли свѣтла просьвіти і правдивої народної організації, котра вирве раз на все Куликівщину з рук москвичів. Ласкаві жертви на будову дому „Просьвіти“ в Куликіві просимо слати на адресу: Читальня „Просьвіти“ в Куликіві. — *Комітет.*

Телеграми

з дня 7. лютого.

Будапешт. Цісар згодив ся іменувати д-ра Николая Томасіча баном Хорватїї. Нинї виїздить президент кабінету бар. Куен-Гедерварі а д-ром Томасічем до Відня, де новий бан зложить перед цісаром присягу.

Манагуа (Нікарагуа). Кавовірка „Ометепе“, яка належить до ворохобників, острілювала снопді місто Грейтовн. Деять домів згоріло. Прибережні сатерні прогнали відтак кановірку з під міста.

Петербург. З Москви доносять, що там вибухла чума. Кілька осіб померло. Населенє в страху. Часописям заборонено писати про чуму.

Відень. Дневники доносять, що державна рада буде скликана на день 22. лютого.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. лютого 1909.

Найгарнійша сензація.

ФОКИ і ЛЬВИ МОРСКІ капітана Вебба. Верх тресури. — РЕМАТЕ і БІЛІЯІ зачарований готель. — OCCY LANHORES кватет париских апашиів — 6 УЛЯНОВ співи і танї російські. — БУРМІСТР в КЛОПОТІ фарса. — ВІТОГРАФ 10 величавих новостий і т. д. і т. д.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвїка ч. 5.

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ

скоро, дешево і вигідно перевозить

Лінія Кунарда

ВІДІЗД З ПОРТІВ В ТРИЕСТІ:

Саксонія, 23. лютого 1910.

Паннонія, 1. марця 1910.

Карпатія, 6. марця 1910.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Люзітанія, найбільшій і найвеличавішій парохід на свѣті дня: 26/2, 19/4, 9/4, 7/5, 28/5, 18/6 1910.

Мавританія: 19/2, 12/3, 2, 30/4, 21/5, 11/6.

Генеральна Агенція на Галичину і Буковину у ЛЬВОВІ ул. Городецька 99.

Ціна їзди з Триєсту до Нового Йорку III. класою 180 К за дорослу особу включно з поголовним а 100 К за дитину понизше 12 літ разом з поголовним. 122 (1—?)

Образи Шевченка, Хмельницького, Котляревського, Липки від 6—200 К. Фігурки з гіпсу а 80 с і 1-20 К. Краватки, гердави, сорочки, фартушки, шапки сокільські і козацкі, альбоми, перфуми, спинки, брошки і шпильки з гербом, тутки і паперці різного рода поручають. — *Склади „Сокільського Базару“ у Львові, Стрию і, Станїславові.*

Бюро учительське і службове

Марїї Немчиновської, Львів, площа Академічна 3.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише тукот і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгена Білїньського в Збаражї.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по свѣчениках.

Держім ся покликую:

Свій до свого!

Телефон 788. — Конто щадницї поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знрядів господарських, від шкідливих під корисними услівями,

числить умірковані премїї за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 вносять: Фонд резервовий і резерва премїї К 2,146.977—; інші фонди К 594.647—; разом К 2.781.624—

Манцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. січня 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станїславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия і Тухалі	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Сокала	7:10	12:40	4:50	—	—
Яворова	8:05	—	5:00	9:00	—
Брухович (щодня)	—	—	5:11	—	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	9:58
Винник	—	—	—	—	12:10
На Підзамчє з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	11:55
Винник	7:26	—	—	6:29	—
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:36	—	9:27	11:38
Вин. пк	—	7:08	—	6:11	—
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракова	3:50	8:25	3:15	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:10	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станїславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:45
Сокала	6:14	11:05	—	7:10	—
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович (будні дни)	—	—	3:20	—	—
Брухович (нед. і св.)	—	—	2:01	—	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Винник	5:52	—	—	—	—
З Підзамчє до:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	5:35	—	1:30	—	—
З Личакова до:					
Підгаєць	6:32	—	—	6:50	—
Винник	5:53	—	1:49	—	—

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.